

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 35/1977-78
med anledning av landskapsstyrelsens fram-
ställning till landstinget med förslag till
Riksdagen om ändring av 4 och 11 §§ självsty-
relselagen för Åland.

Landstinget har i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande nr
28/1977-78.

Stora utskottet, som i ärendet hört lanträdet Alarik Häggblom, lagbe-
redningschefen Christer Jansson och ordföranden i 1977 års vallagskom-
mitté häradsbördingen Sune Carlsson, får vördsamt anföra följande.

I huvudsak omfattar utskottet resonemanget i landskapsstyrelsens fram-
ställning, som i allt väsentligt baserar sig på vallagskommitténs be-
tänkande. Likväl har landskapsstyrelsen icke omfattat den av vallags-
kommittén framförda tanken om olika kvalifikationstid för valbarhet
resp. rösträtt i kommunalval; i detta hänseende stöder utskottet land-
skapsstyrelsens ståndpunkt.

Det av lagutskottet föreslagna förfarandet med beviljande av kommunal
rösträtt på ansökan kan stora utskottet icke omfatta. Det synes främ-
mande för demokratins väsen att ställa en medborgargrupps rätt såsom
sådan att delta i allmänna val beroende av myndighets prövning. Röst-
rättens förutsättningar bör vara lagfästa.

Såväl vallagskommittén som landskapsstyrelsen och lagutskottet har fäst
uppmärksamhet vid det faktum att det i intet skede i behandlingen av
föreliggande fråga i Nordiska rådet eller i riket framkommit något som
skulle antyda bristande förståelse för Ålands speciella läge i avseende
å konsekvenserna av införande av kommunal rösträtt för inflyttade med-
borgare i nordiskt land resp. medborgare i Finland som saknar åländsk
hembygdsrätt. Uppenbarligen förefinnes djup insikt om frågan betydelse
för Ålands befolkning och dess ställning som språklig minoritet i Fin-
land, med särskilda garantier för sitt språk och sin kultur. Mot bak-
grunden härav synes det klart, att åländska krav på längre kvalifikationstid
för kommunal valbarhet och rösträtt än vad de suveräna staterna i Norden
slår fast, skulle möta förståelse och respekt åtminstone i konstitu-
tionellt initierade kretsar. Stora utskottet har för sin del ansett att
nugällande kvalifikationstid för hembygdsrätt, 5 år, bör införas också
i nu ifrågavarande institut.

Under de förhållanden, som nämnts ovan, kan stora utskottet inte finna att frågan ur åländsk synpunkt skulle vara av brådskande natur. En synnerligen betydelsefull reform av den åländska konstitutionen är för närvarande under beredning. Eftersom den nu föreliggande framställningen också den avser ändring av självstyrelselagen, och likaledes berör en fråga av stor vikt för Ålands folk, kunde den med fördel tagas i skärskådande i samband med förstnämnda reformförslag och föras fram samtidigt med detta.

Med beaktande av det ovan anförda, och då i själva kärnfrågan lagutskottets ståndpunkt avviker väsentligt från lagberedningens och landskapsstyrelsens uppfattning, anser stora utskottet, att ärendet inte i denna gestaltning bör föras fram till riksdagen. Stora utskottet får därför värdsamt föreslå

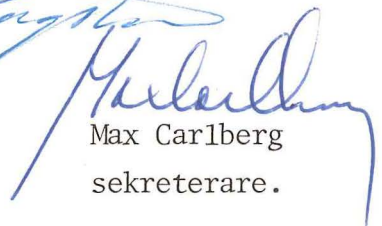
att Landstinget måtte förkasta föreliggande framställning, samt

att Landstinget måtte hemställa om att landskapsstyrelsen ansluter beredningen av detta ärende till pågående arbete med en revision av självstyrelselagen för Åland, och, med övervägande av vad i motiveringen ovan anförts, inkommer med nytt förslag inom ramen för denna revision.

Mariehamn den 11 maj 1978.

På stora utskottets vägnar:

Börje Hagström
ordförande

Max Carlberg
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Hagström, viceordföranden Söderström, ledamöterna Bengtz, Boman, Nils Karlsson, Roald Karlsson, Nylund, Sanders och Öberg samt ersättaren Olof M. Jansson.